[2008] 12 S.C.R. 110

ମେସର୍ସ ଗ୍ରୀନ୍ ଆର୍ଥ ଆସ୍ଫଲ୍ଟ ଆଣ୍ଡ ପାୱାର ପି. ଲିମିଟେଡ

ବନାମ

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଟି.ଆର୍. ପି.ଏସ୍.ଓ. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

(ଅପରାଧିକ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1310/2008)

ଅଗଷ୍ଟ 13, 2008

[ଏସ୍.ବି. ସିହ୍ନା ଏବଂ ଅଫତାବ ଆଲାମ୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973 :

ଧାରା 482 — ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ନାକଚ କରିବା — ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଏହାର ଅଂଶୀଦାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 141 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ — ଦର୍ଶାଯାଇଛି : ଅଭିଯୋଗରେ ଯେଉଁ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ନାକଚ କରାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଏହାର ଅଧିକୃତ ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ ଯେଉଁମାନେ ସେହି କ୍ଷମତାରେ ଚେକ୍ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିଲେ — ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା — ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମ, 1881 — ଧାରା 141 — ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950 — ଧାରା 226 ଏବଂ 227 ।

ଏସ୍. ଏମ୍. ଏସ୍. ଫାର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ୍ସ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ନୀତା ଭଲ୍ଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ **2005 (3) Suppl. SCR 371 = (2005) 8 SCC 89 — ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ।**

ମାମଲା ଆଇନ ସନ୍ଦର୍ଭ :

2005 (3) Suppl. SCR 371 ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲା

ଅପରାଧିକ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଅପରାଧିକ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1310/2008

ଅପରାଧିକ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 873/2006ରେ ବମ୍ବେ ସ୍ଥିତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର, ନାଗପୁର ବିଚାରପୀଠ, ନାଗପୁରରେ ତା 12.7.2006 ରିଖର ଅନ୍ତିମ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ମେସର୍ସ ଗ୍ରୀନ୍ ଆର୍ଥ ଆସ୍ଫଲ୍ଟ ଆଣ୍ଡ ପାୱାର ପି. ଲିମିଟେଡ ବନାମ

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଟି.ଆର୍. ପି.ଏସ୍.ଓ. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ସୁବ୍ରମଣ୍ୟମ ପ୍ରସାଦ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରବୀନ୍ଦ୍ର କେଶବରାଓ ଆଦସୁରେ, ରାଣା ଏସ୍. ବିଶ୍ୱାସ, ମିରଦୁଲ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ସରଳା ଚନ୍ଦ୍ର।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା।

ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା।

ବମ୍ବେ ସ୍ଥିତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର, ନାଗପୁର ବିଚାରପୀଠ, ନାଗପୁର ଦ୍ୱାରା 12.07.2006 ର ଅପରାଧିକ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 873/2006 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଅପିଲ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ ଏବଂ ଯାହା ଅଧୀନରେ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଏବଂ 227 ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ, ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ, ଅଚଳପୁରଙ୍କ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସାରମର୍ମ ଅପରାଧିକ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 72/2005 କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଠାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ରାୟରେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମ ଧାରା 141 ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ସେହି ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁମାନେ କମ୍ପାନୀର କାର୍ଯ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ। ଆଇନର ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ। ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶୀଦାରଙ୍କୁ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବେ ଦାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ।

କିନ୍ତୁ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠାନ ଏହି ଆଧାରରେ ନାକଚ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଅଭିଯୋଗ ଆବେଦନରେ ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 141 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ସତ୍ୟ କଥନ କରାଯାଇ ନାହିଁ।

ବିନିମୟଯୋଗ୍ୟ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 141 ଏକ ଆଇନଗତ କାଳ୍ପନିକ କଥା ଉଠାଇଛି ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ କମ୍ପାନୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନେ, ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ

ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ଅଂଶୀଦାରମାନେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, ଯଦି ସେମାନେ କମ୍ପାନୀର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ କମ୍ପାନୀ ସହିତ ଏକ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

ଏହା ବିବାଦରେ ନାହିଁ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 କମ୍ପାନୀର ପ୍ରାଧିକୃତ ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ସେହି କ୍ଷମତାରେ ସେ ଚେକ୍ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ହେଉଛନ୍ତି ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ।

ଏହି ବିଷୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 4 ଏବଂ 5କୁ ଏଥିରେ ସାମିଲ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସତ୍ୟ କଥନର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା, ତାହା ଏଠାରେ କରାଯାଇନଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ନାକଚ କରାଯାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ 3 ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଏହି ମାମଲାର ଏହି ଦିଗଟି ଏସ୍.ଏମ୍.ଏସ୍. ଫାର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ୍ସ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ. ନୀତା ଭଲ୍ଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ - (2005) 8 SCC 89 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ନାକଚ କରାଯାଇଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ପାଇଁ, ଅପିଲକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ 3ଙ୍କ ସମ୍ପୃକ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 4 ଏବଂ 5 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟକୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଛି ।

ଆର୍.ପି. ଅପିଲକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ।"

ଅନୁବାଦକ

କଲ୍ୟାଣକର ସାହୁ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ